

Isabella Hammad

Parizianul

sau

Al-Barisi

Traducere din limba engleză
și note de Sînziana Dragoș

POLIROM
2022

Au trecut câteva clipe. Omul îngenuncheat a ridicat documentul apucându-l de margini și l-a împins mai încolo, dând la iveală altul dedesubt. Acesta părea și mai decolorat. Sprânceana groasă și neagră a preotului a zvâcnit ca a unui câine atunci când și-a mutat privirea. În cele din urmă, a ridicat ochii spre Midhat și Teta.

— *As-salamu alaykum*.

— *Wa alaykum as-salam*, a spus Teta. *Abu Salama, keefak. Ana Um Taher. Irifet hafidi?* Midhat, *ismu*.¹

Midhat a făcut o plecăciune, preotul s-a ridicat încet din jilt și s-a plecat la rândul său.

— *As-Salameh alaykum*.

Omul cu barba uriașă s-a ridicat și el. Halatul i se adunase în jurul bustului și și l-a îndreptat înainte să-i întindă mâna lui Midhat, după care a inclinat capul spre Um Taher. Avea ochii atât de apropiați, încât părea că se încruntă tot timpul, iar globii oculari îi erau mici și injectați.

— *Hada Abuna Antoine*², l-a prezentat Abu Salama. *Faransawi*³.

— *Marhaba*⁴, a spus Teta.

— *Marhaban*, a răspuns părintele Antoine, pronunțând „r”-ul graseiat.

— *Bonjour*, a spus Midhat.

Părintele Antoine a clipit.

Abu Salama s-a adresat francezului pe un ton prețios, folosind unele forme verbale clasice:

— Aș putea să îi cer acestei doamne și nepotului ei să aștepte, dacă crezi că ai să închei... iute. Altminteri, poți să vii mâine, la aceeași oră.

Părintele Antoine i-a răspuns cu aceeași vorbire aleasă:

— Cu recunoștință pentru bunătatea dumitale, Abu Salama. O să revin mâine.

1. „Bun găsit, Abu Salama. Ce mai faceți? Eu sunt Um Taher. L-ați cunoscut pe nepotul meu? Midhat” (arabă).

2. „Acesta e părintele Antoine” (arabă).

3. „E francez” (arabă).

4. „Salut”.

Preotul francez s-a lăsat din nou în genunchi pe covor ca să pună la loc documentul pe care-l dăduse la o parte, apoi a atras ușor satinul roșu peste cele patru colțuri ale acestuia și l-a legat cu panglica neagră de dedesubt. Cei trei au rămas în picioare privind-l. Degetele groase ale francezului erau noduroase, pătate și acoperite ici-colo cu smocuri de păr alb. Ridicându-se din nou, părintele Antoine s-a înclinat dinaintea marelui preot și, în loc să treacă pe lângă Midhat și Um Taher ca să ajungă la ușă, a luat-o pe sub altă arcadă din colțul opus al sinagogii. Pașii lui zgomotoși i-au înconjurat și, când bărbatul s-a ivit din nou în ultima clipă, Midhat a răsucit capul ca să privească silueta cu barbă stufoasă profilată pe fundalul luminos. Zgomotul pașilor s-a stins când părintele s-a îndepărtat.

— Ia spuneți-mi, Um Taher, cu ce vă pot fi de folos? a întrebat Abu Salama.

Midhat rămăsese cu ochii la pachetul înfășurat în satin.

— Avem nevoie de niște farmece.

— Bun. Pentru sau împotriva?

— Pentru, a spus Teta. De dragoste.

Midhat a întors iute capul spre bunica lui. Mișcarea repezită i-a stârnit din nou durerea din tâmpile.

— Ați adus cumva ceva...?

— Da, am adus niște păr.

Teta a scos din veșmântul ei larg o punguță legată la gură în care a vârat două degete. A scos arătătorul pe care se afla un singur fir negru, ale cărui capete se legănau: unul ondulat, argintat de lumină, celălalt, alb. Era un fir smuls cu tot cu rădăcină din capul Fatimei. Midhat a simțit că ia foc.

— Nu, nu se poate! Nu, Teta, a spus el punându-i mâna pe spate. Îmi pare rău că vă irosim timpul, Abu Salama. Dar adevărul e că... nu, Teta, pune-l la loc.

Firul de păr negru s-a clătinat, împins de răsuflarea lui Midhat, dar Teta l-a apucat strâns cu degetul mare ca să nu cadă.

— Ei, dacă el nu vrea, a spus Abu Salama, mi-e teamă că nu putem face nimic. N-o să meargă, din păcate.

Abu Salama a ridicat mâinile și și-a îndreptat privirea în sus. Nu stătea în puterile lui, părea el să spună. În clipa când marele preot

și-a luat ochii de la ea, Teta s-a întors spre Midhat. De la marginea vâului, ochii ei l-au străfulgerat. A pus la loc firul de păr în punguță și l-a privit chiorăș în timp ce trăgea de băierile ei. Apoi a făcut o plecăciune dinaintea preotului. Midhat s-a stăpânit să nu râdă.

A străbătut curtea înapoi, cu bunica în urma lui, și când coborau treptele abrupte, ea i-a spus din nou:

— N-ai decât!

Tare ar fi vrut să-i vadă chipul. S-au întors prin cartierul samaritean într-o tăcere chinuitoare și s-au despărțit la prăvălie. Hisham pusese un scaun în dreptul ușii. Era vremea rugăciunii de amiază, iar bazarul tăcut răsuna de chemarea muezinului. Midhat s-a așezat pe scaun și, când Teta se îndepărta, două stinghii prinse în cruce au trosnit, izbindu-i urechile. Durerea din tâmplă i se mai domolise, căpătând un ritm. Și-a apăsat puntea nasului și și-a acoperit ochii cu palmele.

O parte din el nu se împotriva ideii de farmec de dragoste. De fapt, era chiar deschis la asta. Da, studiasse materii științifice și fusese educat să argumenteze rațional, dar superstiția era o rămășiță din copilărie greu de îndepărtat. Iar când se gândea la presupusele farmece ale samaritenilor, simțea și acum fiorul acelei uimiri vechi, în pragul întunecat al cunoașterii. Superstițiile nu erau doar pentru copii și babe. Credințele aveau rădăcini adânci și chiar unii dintre cei care păreau sceptici se dovedeau adesea adepți tainici, înșirând în șoaptă dinaintea marelui preot numele taților și mamelor lor, deschizându-și palmele ca se fie atinse de un deget care le descifra destinul, repetându-și în gând verdictele astrologice în drum spre casă ca să nu uite pe ce au dat banii. În copilărie auzise zvonuri despre păsări moarte zidite în tencuiala de deasupra ușilor. Ca adult, păstrase ceva din senzația mistică din copilărie, acea curiozitate plină de teamă, așa încât inima i se mai zbătea și acum când auzea de acea carte infamă și de runele ei oculte, deși înțelesese între timp că e doar o colecție de texte religioase scrise în limba lor. Gândul i-a zburat la pergamentul decolorat de pe pardoseala sinagogii, la preotul francez Antoine și la barba lui.

Când a deschis din nou ochii, silueta mărunță a lui Hisham se vedea apropiindu-se dinspre moscheea Nasr.

— Poți să pleci, i-a spus el. *Khalas*, nu mai e nimeni aici.

Urcând coasta muntelui spre casă, se gândea că, din pricina oboselii, devenise prea influențabil. N-ar fi trebuit s-o lase pe Teta să-l târască până la sinagogă. Apoi gândul i-a zburat la Jeannette: nu-și putea închipui ce-ar spune ea despre toate astea. Mai bine zis, putea, dar nu voia.

Au mâncat în tăcere *kusa mahshi*¹ făcuți de Um Mahmoud. Relaxat, dând uitării războiala cu bunica, i-a spus:

— Teta, ar trebui să mănânci mai mult. Mai ia un *kusaya*.

Um Taher a tăcut o vreme, apoi i-a răspuns:

— Nu mi-e foame.

După cină s-au dus în salon, ca și cum ar fi fost o seară obișnuită. Um Taher s-a apucat să brodeze, iar Midhat s-a străduit să-și facă ordine în gânduri prefăcându-se că citește un roman. În bucătărie, Um Mahmoud a făcut târâboi în timp ce pregătea micul dejun pentru a doua zi, apoi a băgat capul pe ușă și le-a urat noapte bună.

Pe măsură ce i se depănau gândurile, durerea de cap slăbea în mod straniu, coborând tot mai mult în țeastă și risipindu-se în cele din urmă spre umeri. Dacă totuși trebuia să se însoare până la urmă, ce-l împiedica să fie de acord cu Teta și să uneltească pentru alegerea ei? Fatima Hammad era într-adevăr foarte frumoasă.

Problema era Jeannette. Era incredibil că, după atâția ani de tăcere, imaginația lui putea încă să născocoască motive și să nu ia în seamă fapte concrete, totul ca să păstreze speranța. Trebuia să se concentreze, să pipăie faptele și să le accepte materialitatea. Nu voia să re trăiască întâmplarea cu Sylvain Leclair și Frédéric Molineu. Totuși, cum ar fi putut să scape de ea altfel decât amintindu-și suferința simțită atunci la masă și faptul că ea nu-i luase apărarea? Jeannette se prefăcuse într-o substanță cleioasă care i se lipise de pereții creierului. Faruq ar fi numit-o dragoste neîngăduită sau ar fi folosit orice alt clișeu, dar nu era deloc așa. Orice descriere era ca un cub de gheață care aluneca pe lângă țintă, iar ea rămânea dedesubt, greu de deslușit. Casa aceea cu coridoarele sale îi stăruia

1. Dovlecei umpluți (arabă).

în minte fără voie – poate de aceea îndrăgostiții erau considerați nebuni. Dacă un om pierdea tot ce-l lega de un loc, atunci nimeni nu putea susține că tot ce se întâmplase acolo fusese adevărat. El nu avea fotografii de la Montpellier. Nu avea decât haina pe care și-o cumpărase acolo, pălăria franțuzească, costumele și cravata.

Teta a răsucit ghergheful și a tras tare de un fir. Și-a umezit un deget și a luat un fir nou de pe mosor.

Dar avea obligația să rămână la Nablus. Îi era dator tatălui său și măcar din această pricină trebuia să se însoare. Această datorie fusese stabilită dinaintea nașterii sale. Grija pe care i-o purtase tatăl se bizuise întotdeauna pe ideea că Midhat avea să-l răsplătească asemenea unui bilet de ordin ajuns la scadență. Așa că, chiar dacă pe moment ai fi putut crede că legăturile de familie sunt lipsite însemnătate, până la urmă ele erau totul, așa cum zisese Jamil.

Întunericul se așternea la ferestre, iar focul strălucea și mai tare. Midhat și-a întrerupt șirul gândurilor și, privind cu coada ochiului flacăra, fără să-și dea seama, a început să joace un joc din copilărie. Când privea direct în foc, marginile se estompau, jocul presupunea să-și miște ochii îndeajuns de iute încât să prindă momentul când flacăra se vede cel mai clar, iar încercarea nu avea sfârșit, căci era imposibil s-o vadă.

— Va trebui să te hotărăști curând, ya Midhat, a rostit deodată Teta, lăsându-și broderia în poală. Nu se poate să nu faci nimic, a urmat ea ridicând glasul. Să nu te hotărăști... Pentru că atunci va trebui să căutăm altă fată și după aia s-ar putea să fie prea târziu. Prea târziu!

— Teta, n-a trecut decât o zi de când mi-ai cerut asta.

Ea a apucat din nou broderia, a ridicat din sprâncene apucând acul și a spus blând:

— Ești un nesăbuit, nesăbuit de-a binelea!

— Nu pot să cred! s-a răstit Midhat. Te prefaci că mă lași să aleg, dar nu am de ales. E limpede! Pentru că tu ai hotărât deja.

— Dar tu cine te crezi? a răspuns ea lăsând capul într-o parte. Vii aici cu toate... hainele alea ale tale – cine crezi că a plătit pentru asta? a urmat ea arătând spre haina lui aruncată pe un taburet de picioare, din buzunarul cărcia atârna o batistă de mătase.

Midhat s-a întors cu fața spre fereastră.

— Am făcut o alegere foarte bună pentru tine, de ce te împotrivești? a întrebat ea.

Teta s-a ridicat și ceva a zburat pe lângă el. Își azvârlise broderia pe canapea.

— Eu am isprăvit. Faci ce vrei. Fatima Hammad o să se mărite cu vărul ei, taică-tău o să te dezmoștenească și o să-ți pară rău. Și-o să rămâi singur sau o să te pricopsești cu vreo vacă tâmpită care n-o să-ți facă nici un fiu.

Ea s-a aplecat și a apucat din nou broderia, apoi a trântit ușa în urma ei, lăsându-l pe Midhat singur în camera întunecoasă. El răsufla greu. Privea drept la conturul tulbure al flăcării.

A doua zi era joi. În bazar se lumina de ziuă, lumea începea să vină, iar negustorii din prăvăliile învecinate își apropiau scaunele ca să sporovăiască. Unii mușterii pipăiau materialele, dar cei mai mulți zăboveau la taclale, nu să cumpere. În vreme ce negustorii depăneau povești, Midhat se uita pe drum după siluete înfășurate în văluri.

— Că... atunci când vorbește, știi, el chiar crede ce-a făcut. Zice că atunci când a sosit la Alexandria...

— Da, mi-aduc aminte de povestea asta.

— A găsit un soldat pe plajă.

— Mi-aduc aminte.

— Și-i ieșea un ochi din... din...

Povestitorul s-a înecat de râs, plesnindu-se peste genunchi.

— Din orbită.

— Și i l-a pus la...

— Da, i l-a pus la loc.

Omul a icnit și a început să tușească.

— Mai ai niște cafea, Amo?

— *Lahza*¹, a spus Midhat.

S-a dus la robinet să umple ibricul și, când a aprins chibritul să dea drumul la plită, și-a închipuit deodată că cineva aleargă prin bazar strigându-l pe nume.

1. „O clipă”, „imediat” (arabă).